

УДК 340.12:341.14/321.04.

Бутрин Ю.Ю., студентка 2 курсу спеціальності 081 Право**Науковий керівник: Подковенко Т.О., к.ю.н., доцент кафедри теорії права та конституціоналізму.***(Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна)***ПРАВОВА ДЕРЖАВА ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО:
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНСТИТУТІВ.**

Аналіз взаємозв'язку інститутів правової держави та громадянського суспільства визначає важливі аспекти їх взаємодії, враховуючи роль громадянського суспільства як суб'єкта у побудові правової держави. Проблема полягає в ретельному розгляді механізмів впливу громадянського суспільства на формування та функціонування інститутів правової держави, а також в оцінці ефективності цієї взаємодії для забезпечення демократичних і прогресивних змін в суспільстві. Дослідження має на меті визначення оптимальних шляхів співпраці між правовою державою та громадянським суспільством для забезпечення стабільності, законності та розвитку сучасного суспільства.

Мета дослідження взаємозв'язку інститутів правової держави та громадянського суспільства полягає в розумінні та аналізі того, як ці дві складові взаємодіють та впливають одна на одну, а також в оцінці їх ролі у формуванні стабільного, законного та справедливого суспільства. Основна мета може включати в собі вивчення того, як громадянське суспільство виступає як суб'єкт у взаємодії з інститутами правової держави, включаючи правозахисні організації, громадські рухи та інші форми громадянської активності, а також дослідження того, які конкретні закони, політики та інституції впливають на формування і розвиток громадянського суспільства. Процес становлення громадянського суспільства та впровадження принципів правової держави є історичним, визначеним життєвими інтересами та потребами як суспільства в цілому, так і різних соціальних груп. Рівень демократизму держави визначається ступенем розвиненості громадянського суспільства, оскільки без його належного розвитку будівництво правової держави стає неможливим. Історичний аспект становлення громадянського суспільства та правової держави нерозривно пов'язаний із соціокультурними та політичними змінами. Спостереження за розвитком цих концепцій свідчить про те, що вони виникають у відповідь на потреби суспільства у владі, яка ґрунтується на правових засадах та підтримується активною громадянською участю [4, 126].

По-перше, у правовій державі забезпечується пріоритет права перед будь-якими іншими принципами організації влади. Це означає, що закони та правові норми мають вирішальне значення у функціонуванні системи влади, переважаючи інші критерії, такі як класові, станові чи національні. По-друге, в правовій державі гарантується реалізація всіх основних прав і свобод громадян. Це означає, що кожен індивід має право на свободу вибору, духовний розвиток, приватне життя, недоторканність житла і інші аспекти, які покликані забезпечити йому повноцінне і гідне життя. Таким чином, можна сміло стверджувати, що правова держава визначає межі свободи як суспільства в цілому, так і окремої людини. Ця концепція покликана забезпечити стабільність, справедливість та захист прав громадян у контексті функціонування державної влади [2]. Варто зауважити, що у кожній державі виникає етап, коли зароджується громадянське суспільство, яке виступає важливою основою для становлення правової держави. Завдяки активності та співпраці громадян в цьому контексті відбувається формування структур, що сприяють визначенню правових норм та принципів, що регулюють життя суспільства. Без належно розвиненого громадянського суспільства створення правової

держави стає неможливим завданням [1]. Громадянське суспільство виступає як каталізатор для формування нормативно-правового середовища, визначаючи потреби та інтереси громадян, які слід враховувати при створенні правових засад. Правова держава та громадянське суспільство взаємодіють як рівноправні партнери, доповнюючи одне одного та створюючи умови для стійкого розвитку. Розглядаючи правову державу як форму організації громадянського суспільства, необхідно визнати, що розвинене громадянське суспільство є необхідною передумовою для ефективної правової держави [4, 127]. Громадянське суспільство визначає характер держави, її демократичні, соціальні та правові риси, що формують стійкі зв'язки між ними. Взаємозумовленість, взаємовплив та взаємозалежність стають ключовими елементами цього партнерства.

Проте є певні проблеми, які не дозволяють досягнути цієї золотієї середини між взаємодією громадянського суспільства і правовою державою. Це полягає насамперед у тому, що більшість вважає, що основна проблема в сфері відносин між владою та громадянами полягає в тому, що органи влади не усвідомлюють роль та користь громадянського суспільства у процесі формування держави [3]. Саме тому багато фахівців вважають, що органи влади усвідомлено обмежують доступ громадян до участі в управлінні державними та місцевими справами та використанню соціального блага, такого як - джерела бюджетних ресурсів. Деякі вбачають корінь проблеми у слабкості та розпорошеності громадянського суспільства, яке не може ефективно захищати свої інтереси. Загальна думка більшості експертів полягає в тому, що проблеми виникають через відсутність взаємодії між органами влади та громадянським суспільством. Проте, щоб змінити таку тенденцію і починати змінювати такі застарілі методи організації роботи у правовій державі, потрібно, щоб кожна із сторін досягнула глибших знань один про одного, а також налагодили між собою конструктивні, владно- громадські, нормальні відносини, які допоможуть підвищити кваліфікацію для співпраці. Отже, багато фахівців висловлюють обурення тим, як органи влади усвідомлено обмежують участь громадян в управлінні та використанні соціального забезпечення. Частина експертів вважає, що корінь проблем полягає у слабкості та не консолідованості громадянського суспільства в державах, зокрема і в Україні, що перешкоджає ефективному захисту їхніх інтересів. Водночас більшість фахівців погоджується, що основна причина негараздів полягає у недостатній взаємодії між органами влади та громадянським суспільством. Зазначається, що цей недолік взаємодії суттєво впливає на рівень участі громадськості в управлінні та загальний розвиток демократії в правовій державі. Отже, для вирішення цих проблем важливо сприяти належній взаємодії та взаєморозумінню між органами влади та громадянським суспільством.

Перелік посилань:

1. Взаємодія громадянського суспільства і держави. *Studies*. URL: https://studies.in.ua/vz_gr_sys_seminaru/1324-vzayemodya-gromadyanskogo-susplstva-derzhavi.html (дата звернення: 11.11.2023).
2. Головащенко О. Громадянське суспільство як основа у становленні правової держави. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 3 (54). С. 126–128.
3. Держава і громадянське суспільство: алгоритм взаємодії | Громадський Простір. *Громадський Простір | Усе для третього сектору в одному порталі*. URL: <https://www.prostir.ua/?news=derzhava-i-hromadyanske-susplstvo-alhorytm-vzajemodiji> (дата звернення: 11.11.2023).
4. Мельник Л. А. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства: основні поняття, проблеми та стратегічні напрями. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1395> (дата звернення: 10.11.2023).